

aparát jako takový ovšem chybí. Kniha tak obsahuje tři poznámky pod čarou, které mají mít zřejmě jen informační charakter – možná by však bylo vhodnější psát poznámky buď všude, nebo je zcela vynechat. Co se týče užitého jazyka, dodejme, že autorka se soustředí na srozumitelné podání faktů, a stylisticky tedy píše poměrně jednoduchým způsobem (viz uvedené „na to dostaly levné peníze“ ze s. 74), to však odpovídá původnímu užití textů – celkově zde tak není příliš co vytknout.

Publikace *Krise eurozóny a dluhová krize vyspělého světa* tedy nabízí cenný pohled na aktuální ekonomické souvislosti a může být zdrojem informací jak pro širokou, tak odbornou veřejnost. Sborníkový charakter knihy, která se skládá z textů zpravidla původně určených pro vydání v časopisech, s sebou však nese některá negativa, především nekoherentnost a časté opakování stejných argumentů. Pohled Stanislavy Janáčkové na současný vývoj globální ekonomiky a eurozóny je ale určitě relevantní a jistě by si zasloužil publikování v propracovanější a obsáhlejší formě.

Jan Brodniček

Seth G. Jones, **The Rise of European Security Cooperation**. Cambridge: Cambridge University Press, 2007. 301 s. ISBN 9780521689854

Společná bezpečnostní a obranná politika Evropské unie představuje prozatím neukončený a dynamický proces evropské integrace, který přitahuje pozornost nejen evropských autorů, ale i jejich amerických partnerů. Takovým příkladem je i Seth G. Jones, americký politolog, člen vlivné asociace RAND Corporation, profesor na Georgetown University ve Washingtonu a autor několika vlivných studií věnujících se americké politice v Afghánistánu a v Pákistánu.¹

Seth G. Jones se ve své první monografii z roku 2007 věnuje vývoji bezpečnostní spolupráce evropských států od začátku 90. let, kdy se zásadním způsobem proměnilo světové bezpečnostní prostředí. Strukturální změny, které se odehrály v období po rozpadu bipolárního světa, a vznik vojenských konfliktů v blízkosti hranic států Evropské unie, která významným způsobem začala postrádat schopnost si s problémy poradit bez přispění Spojených států amerických, měly významný vliv na vývoj evropské bezpečnostní spolupráce. Seznámení s pohledem amerického autora na formování společného přístupu států EU k zajišťování bezpečnosti může čtenářům knihy *The Rise of European Security Cooperation* pomoci vytvořit si komplexnější obrázek o evropské bezpečnostní spolupráci.

Recenzovaná kniha, která vyšla v roce 2007 v Cambridge University Press, se do severoamerické debaty o vývoji a významu evropské bezpečnostní spolupráce zařazuje po bok dosud minoritního názoru, který říká, že vývoj evropské bezpečnostní spolupráce není

¹ Například Seth G. Jones, *In the Graveyard of Empires: America's War in Afghanistan* (New York: W. W. Norton, 2009), nebo Seth G. Jones a C. Christine Fair, *Counterinsurgency in Pakistan* (Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2010), http://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/monographs/2010/RAND_MG982.pdf.

zanedbatelným jevem, a připisuje jí možnost významným způsobem ovlivňovat podobu transatlantických vztahů v bezpečnostní oblasti.² Ve své knize se proto Seth G. Jones snaží ukázat, že evropská bezpečnostní spolupráce není pouhým bezvýznamným nebo přechodným jevem, ale naopak fenoménem, kterému je zapotřebí věnovat pozornost i v rámci americké debaty o bezpečnostních zájmech země.

Pro potvrzení hypotézy rozdělil Jones knihu do sedmi kapitol. Ty představují jednotlivé případové studie, jejichž pomocí se autor snaží ukázat motivace evropských států ke spolupráci v zajišťování vlastní bezpečnosti po skončení studené války. Jako závislou proměnnou pro svůj výzkum volí bezpečnostní spolupráci, za nezávislou proměnnou považuje podobu regionálního a mezinárodního systému. Posilování bezpečnostní spolupráce Jones testuje na základě čtyř kategorií: bezpečnostní instituce, ekonomické sankce, produkce zbraní a vojenské síly. Jmenované kategorie autor považuje za postačující, aby mohl prokázat zvyšující se bezpečnostní spolupráci mezi evropskými státy. Zůstává na uvážení čtenáře, zda je tato kategorizace dostatečná. Pro komplexnější pohled na vývoj evropské spolupráce v oblasti bezpečnosti bych považovala za potřebnou i komplexnější analýzu nejen vojenské síly států Evropské unie, ale i vojenských operací vedených pod hlavičkou EU.

V druhé kapitole knihy nazvané *Power and security cooperation* přináší Jones stručný přehled základních teorií evropské integrace a způsobu, kterým vysvětlují vznik a postupné posilování evropské bezpečnostní spolupráce. Čtenář se může seznámit s hlavními argumenty liberálního mezivládního přístupu, sociálního konstruktivismu a nového institucionalismu, které Jones srovnává v přehledné tabulce. Sám se ovšem s žádným ze základních teoretických přístupů k evropské integraci zcela neztotožňuje a říká, že posilování evropské spolupráce v bezpečnostní oblasti je závislé a vyvíjí se na základě mezinárodní a regionální situace.

Třetí kapitola se zabývá vývojem evropské bezpečnostní spolupráce a vznikem bezpečnostních institucí založených západoevropskými státy po roce 1945. Autor popisuje integrační vývoj v oblasti bezpečnostní spolupráce od 50. let, kdy se západoevropské státy pokusily vytvořit Evropské obranné společenství, až po přijetí Maastrichtské smlouvy. Jones se snaží ukázat, že evropská spolupráce v oblasti bezpečnosti se vyvíjí více než půl století, i když dřívější snahy nebyly často úspěšné. Změna nastala až po zániku bipolárního systému. Danou okolnost Jones považuje za hlavní důvod, proč se mohla spolupráce evropských států v oblasti bezpečnosti začít úspěšně rozvíjet.

V této kapitole knihy spatřuji několik nedostatků. Zvolený způsob prokazování růstu bezpečnostní spolupráce se v tomto případě zdá velmi zjednodušující, nedochází k posunu v celkové argumentaci práce, pouze opakuje několik tvrzení z úvodní kapitoly knihy a přináší přehled vývoje evropské bezpečnostní spolupráce, se kterým je čtenář zajímavější o tuto problematiku stejně již seznámen.

² Podobný názor zastávají také Stanley R. Sloan, *The United States and European Defence* (Paris: Institute for Security Studies Western European Union, Chaillot Paper n° 39, April 2000), <http://www.iiss.europa.eu/uploads/media/cp039e.pdf>, nebo Robert E. Hunter, *The European Security and Defence Policy. NATO's Companion – or Competitor?* (Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2002), http://www.rand.org/pubs/monograph_reports/MR1463.html.

Následující tři kapitoly knihy představují jádro aplikace Jonesovy metodologie jak ukázat postupně zvyšující se spolupráci členských států EU. V prvním případě se jedná o dobře provedenou případovou studii, ve které autor ukazuje, za jakých okolností se členské státy EU byly schopny shodnout na uvalení ekonomických sankcí vůči třetím státům. Tento postup byl podle autora v době studené války spíše výjimečný, zatímco po roce 1989 se počet případů uvalení sankcí zvyšuje. Tento stav autor opět připisuje změnám, které nastaly po ukončení studené války, a zároveň říká, že tato jiná situace umožnila evropským státům změnit své chování a začít spolupracovat v oblasti bezpečnosti, ať už bylo uvalením sankcí vůči třetím státům dosaženo změny chování těchto států či nikoliv. Fakt, že se členské státy EU jsou schopny domluvit na společném postupu vůči třetím státům, považuje Seth G. Jones za důležitý jev, který podporuje jeho argument o důležitosti evropské bezpečnostní spolupráce.

Pátá kapitola knihy se věnuje problematice produkce zbraní. Autor ukazuje, jak se evropské státy snaží překonat rozsáhlou fragmentací evropského zbrojního průmyslu, harmonizovat produkci vojenského materiálu, zamezit finančně náročné duplikace ve výrobě a získat odpovídající materiál pro zajištění stoupajícího počtu vojenských operací pod hlavičkou EU i přes klesající obranné rozpočty členských států. Seth G. Jones se snaží ukázat, že evropským státům nejde jen o ekonomickou výhodnost spolupráce a zmírnění rozdílů ve zbrojní produkci Spojených států amerických a EU, ale nalézáme v této kapitole i konstruktivistický argument, a sice že členským státům EU jde i budování a posilování společné evropské identity. Vznik Evropské obranné agentury je považován za důležitý moment pro posilování evropské bezpečnostní spolupráce, kdy zároveň dochází k evropeizaci vládních rozhodnutí v oblasti zbrojního sektoru.

V následující kapitole se Jones věnuje vojenským silám evropských států a jejich stále častějšímu nasazování jak v civilních, tak ve vojenských operacích mimo území Evropské unie. Autor se zabývá budováním mnohonárodních sil evropských států od 40. let 20. století a dochází opět k závěru, že mohly efektivně vznikat až po skončení studené války. Do té doby byla jako jediná možnost pro zajištění vlastní bezpečnosti vnímána Severoatlantická aliance. Až po událostech z roku 1989 se podle Jonese situace změnila a členské státy EU spolu začaly více spolupracovat v bezpečnostní oblasti a částečně tak zvyšovat autonomii na Spojených státech amerických. Seth G. Jones se tak vymezuje proti názorům Roberta Kagana, který metaforicky připisuje Američanům schopnost „vařit večeři“, zatímco na Evropany zůstává „mytí nádobí“. Vývoj událostí od podpisu deklarace ze Saint Malo v roce 1998 podle Jonese jasně ukazuje stále rostoucí schopnost Evropanů podporovat své zájmy i vojenskou silou.

Závěrečná kapitola knihy, *The tragedy of US-European relations*, se snaží shrnout argumenty představené již dříve a především ukázat, že evropská bezpečnostní spolupráce by neměla být ve Spojených státech amerických podceňována, v lepším případě vnímána jen z perspektivy dalšího fungování Severoatlantické aliance. I když i nadále budou USA hrát hlavní roli při zajišťování světové bezpečnosti nejen v NATO, evropské státy jsou schopny čím dál tím efektivněji formulovat své kolektivní bezpečnostní zájmy a společně konat pro jejich naplnění. Pokud by Spojené státy americké tento vývoj i nadále podceňovaly, mohli

by jednou být ve Washingtonu překvapeni, že členské státy Evropské unie jsou schopny prosazovat své zájmy, které nejsou shodné s těmi americkými. V tomto případě by podle Jonese došlo k tragédii v transatlantických vztazích.

Seth G. Jones představil v knize *The Rise of European Security Cooperation* několik zajímavých argumentů, dokázal nahlédnout na problematiku prohlubující se evropské bezpečnostní spolupráce z neobvyklé perspektivy (uvalování ekonomických sankcí, zvyšování zbrojní spolupráce aj.) a přiblížil evropským čtenářům, jak američtí badatelé zabývající se evropskou integrací v USA nahlízejí na formování schopností evropských států zajišťovat si vlastní bezpečnost. Závěry, ke kterým se Jones dopracoval, nebyly zpochybněny přijetím Lisabonské smlouvy v prosinci 2009, a tak zůstává kniha stále aktuální. Čtenáři jistě ocení i rozsáhlý poznámkový aparát a velmi kvalitní výběr literatury. I když je místy autorova argumentace nečekaná, kniha *The Rise of European Security Cooperation* může čtenářům zabývajícím se o bezpečnostní problematiku přinést zajímavé poznatky.

Markéta Čadková

Kursbuch 1968. Frankfurt/Main: Suhrkamp Verlag einmalige Sonderausgabe, 2008. 991 s. ISBN 978-3-518-41990-8

V červnu 2010 přijel na Festival spisovatelů Praha významný německý básník, esejista a překladatel Hans Magnus Enzensberger, zakladatel časopisu *Kursbuch*, který v letech 1965–2008 spolu s časopisem *Konkret* platil za baštu západoněmecké nedogmatické intelektuální levice a studentského protestního hnutí. *Kursbuch* nejprve vycházel ve frankfurtském nakladatelství Suhrkamp Verlag, které v roce 2008 při příležitosti čtyřicátého výročí kulminace studentského protestního hnutí v roce 1968 založilo publikační řadu nejvýznamnějších knih vydávaných na přelomu 60. a 70. let minulého století. Jediným časopisem, který se objevil v této řadě ve zvláštním ročenkovém vydání za rok 1968 s bezmála tisícem stran textu a fotografií, se stal právě renomovaný *Kursbuch*. Čtenářům zajímavým se o dějiny studentského protestního hnutí se tak po čtyřiceti letech dostává do rukou souborné vydání časopisu, který na přelomu 60. a 70. let snad nejobširněji představoval spektrum německých, evropských i mimoevropských témat, kterými se zabývala tehdejší nejen západoněmecká intelektuální levice. Právě v mezinárodní orientaci časopisu totiž spočívaly jeho hlavní kvality. Monotematická čísla se v roce 1968 zabývala například dějinami revolucí v Latinské Americe, ale přinášela reportáže, analýzy a různá prohlášení studentského protestního hnutí ze Španělska, Polska, Itálie, Československa či z Brazílie. *Kursbuch* nedával prostor pouze západoněmeckým nonkonformním intelektuálům. Publikovali v něm i političtí uprchlíci pronásledovaní ve svých mateřských zemích (např. iránský student a pozdější významná postava studentského protestního hnutí ve Spolkové republice Německo Bahman Nirumand), studentští vůdci ze všech koutů planety a umělci. Zatímco zmiňovaný *Konkret* se zaměřoval spíše na masového čtenáře, které vedle spole-